

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . 5 fl. — cr.
 " " " " pe 1/2 an . 2 " 50 "
 " România și străinătate pe an . 14 franci
 " " " " " pe 1/2 an 7 " "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cuvinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“;

eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la

ADMINISTRAȚIA

Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Religiunea în școlile noastre populare

Este lucru hotărît și s'a mai accentuat în acest loc, cumcă scopul studiului religiunii în școlile populare este dublu și anume: 1) a face ca elevii să devină *oameni religioși-morali* și 2) a face din ei *creștini luminați*. Dară pentru ca acest scop să se realizeze să recer *multe* și mai ales din partea învățătorului, respective a catihetului, care este moralmente responsabil pentru rezultatele obținute cu viitorii cetățeni ai societății și ai împărăției lui Dumnezeu. Învățătorul înainte de a se apuca de propunerea studiului religiunii trebuie să aibă în vedere *elevii* încredințați lui, apoi să fie în curat cu *materialul*, ce are să-l propună, și cu *metodul* cum are să propună acel material, pentru ca să se ajungă sau cel puțin să se apropie de scopul, ce-l are învățământul religios în școlile populare.

Despre elevi n'avem mult de zis. Ei vin la școală cel mult cu câte-va rugăciuni și cântări învățate de-a rostul și pe cari le borborosesc și cântă fără nici o pricepere și fără ca acestea să aibe vr'o influință mai de Doamne asupra minții și inimii lor. De aceea cu drept cuvânt putem susține, că cu toți copiii, cari vin prima oară la școală, trebuie să începem, în ceea ce privește studiul religiunii, dela alfa. Aceasta o și practică învățătorii noștri mai fără excepțiune.

Altcum însă stăm cu materialul, ce să propune și cu *metodul* propunerii.

Învățătorii noștri să folosesc de manualele, ce le avem, cei mai mulți fără ca să se țină măcar strict de planul de învățământ, prescris de venerabilul nostru Consistoriu. Preste tot să propune din religiune

în școlile populare Istoria biblică și Catechismul; — dar cum? Unii propun numai Istoria biblică, alții numai Catechismul și alții earăși ambele. Dintre cei cari propun ambele unii iau Istoria biblică mai întâiu, apoi Catechismul, alții întors. Să nu se creadă însă, că n'ar fi și școli, în cari nu se propun nici Istorie biblică, nici Catechism. Întreaga instrucție în aceste școli constă din memorisarea, fără espicări, și recitarea a *doamne-trei rugăciuni*, a credeului, a decalogului și din câte-va cântări liturgice. [*Raportul general despre starea protopresbiteratului Caransebeșului în decursul anului 1893*, tipărit în F. D. Nr. 27 și 28, aduce date sigure, ce adevăresc toate cele zise până aci cu privire la propunerea învățământului religios în școlile populare].

Și cari sunt manualele folosite?

Felurite *Istorii biblice* și *Catechisme* parte aprobate, parte neaprobate de forurile noastre superioare. Să considerăm mai întâiu manualele de *Istoria biblică*.

Am, zis, că scopul prim al învățământului religios în școlile populare este religiositatea și moralitatea, cari să ajung prin deșteptarea, dezvoltarea și întărirea sentimentului religios moral, înăscut omului. Istorisirile despre lucrări religioase-morale tind a deștepta și, în parte, a dezvolta acel sentiment, și fiind-că ele să iau mai ales din sânta scriptură, este evident scopul, pentru care să propune Istoria biblică în școlile populare. Din cele zise urmează, că Istoria — mai corect — *istorioarele biblice* numai atunci satisfac menirii lor, dacă sunt astfel întocmite, încât ele să fie în stare a deștepta și dezvolta sentimentul religios, care întărit să producă oameni religioși-morali.

Oare se pot aplica cele aci susținute la istoriile biblice, ce le avem noi?

Nu!

Istoriile noastre biblice sunt astfel compuse, încât prin propunerea lor — dacă s'ar propune bine — nu se ajunge, decât *un scop curat istoric: elevii se fac cunoscători cu toate minuiositățile istoriei vechi jidovești*. Că aceasta stă, ne convingem din următoarele:

1. Insuș titlul manualelor tradează scopul lor istoric. La noi se învață *istoria biblică*, pe când apusenii — d. e. germanii — se mulțămesc cu „*biblische-, auserlesene biblische Geschichten* ori *Historien*.”

2. Istoriile noastre biblice pun mai mare gravitate pe firul roșu istoric, ce se trage dela facere până la timpul postapostolic, decât pe cuprinsul și pe forma, ce ar trebui să le aibe istorioarele biblice, ca să corespundă scopului, ce-l au acestea în cadrul studiului religiunii. Unul dintre cele mai bune manuale germâne de felul acesta este: „*Biblische Geschichten*” de *Dr. R. Staude*. Ar trebui să ne gratulăm, că avem acest manual tradus și în limba românească. Ni-am și gratula, dacă traducătorul s'ar fi ținut strict de *Staude*, și nu ar fi schimosit acest op prin adusurile proprii, ce completează istoria jidovilor. Cât de colo vezi ce este lucrul lui *Staude* și ce este cel al traducătorului.

3. În manualele românești de Istorie biblică variază numărul istorioarelor cam dela 150 până la 300, dacă nu și mai multe bucăți, pe cari școlarii noștri trebuie să le învețe în 1—2 ani; pe când la școlile din Germania se mulțămesc oamenii cu 20 de istorioare la an [8 din Testamentul vechiu și 12 din cel nou*]]. Scopul istoric al manualelor noastre e vedit.

4. La prima vedere s'ar părea, că manualele noastre întrec pe ale apusenilor, pentru învățăturile morale, ce urmează fiecărei bucăți, și cari coincid cu scopul, ce-l au istorioarele biblice. Dar și aici suntem în dreptul lor. Ce e drept în manualele streine nu prea vezi, decât foarte rar, învățături morale, dar pentru aceea ei au preparațiuni la istoriile biblice. După aceste preparațiuni din fiecare bucată se scot o mulțime de învățături *dogmatice și morale* — un lucru neapărat de lipsă, pre cum vom vedea. De altmintea observ că la noi învățăturile morale în cele mai multe cazuri sunt trase ca de pînă

bucățile respective. De învățături dogmatice nici vorbă.

Din toate cele zise până aci rezultă, că manualele noastre de istorie biblică se abat dela adevărata lor menire. Și m'am convins dela școlarii eminenti despre acest fapt. Ei cunosc cele mai mici și ne'nsemnate evenimente din aventurioasa istorie a jidovilor dela facere și până la Cristos și dela Cristos până la întemeierea bisericii creștine, ba chiar și până după aceasta, fără ca din toată istoria aceasta școlarii să își fie scos și întipărit vre-o învățatură de credință sau de moral, care să le fie călăuză în viața lor religioasă și socială, și fără ca multul studiu biblic să fie contribuit măcar cu un gram la formarea religiosității și moralității*).

Dacă stăm așa cu elevii buni ai învățătorilor conștiențioși în propunerea obiectelor, ce li se dau în mână, apoi ce să zicem de elevii slabi și mai ales când au învățatori de aceia, cari la propunerea *bibliei* se mulțămesc cu „*Luati de aci până aci!*” — și durere avem mulți de acestia!

Ba mai întrebăm: ce să zicem de acei școlari, cari nici după nume nu cunosc Istoria biblică?

Să mai propune în școlile noastre și *Catechismul* ca obiect, ce cade în cadrul învățământului religios:

Ce este Catechismul?

O espunere sistematică a învățăturilor scoase din istorioarele biblice și din alte istorisiri religioase-morale, cari ar avea să se propună elevilor în școală. Învățăturile acestea se grupează după cuprinsul lor pe lângă cele trei virtuți: *credința, iubirea și speranța creștină*. La *credință* se espun sistematic și în legătură cu simbolul credinței învățăturile de credință, la *iubire* și *speranță* învățăturile de moral în legătură cu *decalogul, tatăl nostru* etc.

Acuma după ce știm ce este Catechismul, oare este propunerea lui cu rezultat, dacă elevilor nu li s'a propus corect Istoria biblică sau dacă nu li s'au propus nici de cât?

Cum vor deveni *creștini luminați* — căci acesta este scopul catechismului — acei elevi, cari învață din doască în doască o mulțime de învățături, pe cari învățătorul le pretinde dela elevi, fără ca să le fie arătat calea cum s'a potut ajunge la acele învățături?

* Vezi: Fr. Guth. Pract. Metodik. ed. III Stuttgart 1878 p. 25.

*) Esecțiuni sunt. Chiar părintele Protopop *Ghidin* a aflat — după cum zice în raportul său citat —, că în 12 din 50 școlile populare învățământul religios se propune cu succes.

Ce privește Catechismele noastre, apoi în general vorbind, sunt cu mult mai bune decât Istoriile biblice. Observăm însă, că Catechismul lui M. Toma este pre estins și greu mai ales pentru școlarii noștri, cari nu pot avea cunoștințele, ce le presupune acest manual. Jean Paul zice, că școlarii, dela cari se pretinde învățarea dogmelor bisericii fără ca ei să fie maturi pentru ele, devin cei mai mari martiri ai creștinismului. De încunjurat ar fi și acel „un fel de studiu moral“, de care amintește *raportul* . . . susamintit și care este mai mult un manual de igienă, decât de religioasă.

(va urma)

Circulariu

emis de consistoriul gr. cat. din Blaj cu datul de 21 August c.

După mai multe încercări și tractative între acest consistoriu și constistoriul arhidiecesan greco-oriental din Sibiu, în fine ni-a succedat a ajunge la o înțelegere deplină cu privire la înființarea și susținerea școalelor române în comunele, unde locuiesc și Români gr.-catolici și Români gr.-orientali, și unde una din aceste două comunități nu-și poate susține școala proprie confesională.

Înțelegerea aceasta reciprocă stă din următoarele 10 puncte:

1. Dacă o comună bisericească, din lipsa de mijloace materiale, dorește să susțină școala comună cu cealaltă comună bisericească de altă confesiune, aceasta din urmă este obligată a ceda dorinței aceleia pe timp de cel puțin 10 ani.

2. Conform principiului enunțat în punctul precedent, în comunele, în cari nici gr.-orientalii nici gr.-catolicii nu pot susține, în conformitate cu legea statului, școala proprie confesională, se va susține numai o singură școală, anume va susține școala confesională comuna cu credincioșii în majoritate, și confesiunea cu credincioșii în minoritate și va sista școala sa confesională.

3. Pentru susținerea școlii acesteia, asupra căreia dispune întru toate confesiunea cu credincioșii în majoritate, confesiunea cu credincioșii în minoritate contribuie în modul și proporțiunea, cu care contribuie confesiunea, care susține școala.

4. Un asemenea raport se aibă valoare cel puțin 10 ani. Înainte de expirarea acestui period, raportul amintit se nu se poate abdice din nici o parte.

5. Catechisarea elevilor o fac preoții respectivei confesiuni separat, în oare separate, și în toate relațiunile dintre elevii acestei școli și învățătorii se va evita ori ce lucru, care ar putea vătăma confesiunile.

6. Preotul ori-cărei confesiuni române are dreptul a visita școala, ori-când îi va conveni, și despre timpul ținerei examenului se vor avisa preoții și protopopii concernenți ai ambelor confesiuni, ca să poată asista la examen, cei din urmă în calitate de comisari, de sine înțelegându-se că presidiul, și conducerea examenului compete protopopului, dela a cărei confesiune își are școala caracterul său.

7. Dacă în o asemenea comună nu există edificiu de școală corespunzător și se face nou edificiu de școală, la facerea lui contribuiesc ambele confesiuni în mod proporționat, și în aceea proporțiune edificiul este proprietatea ambelor confesiuni. La cazul de ar înceta raportul de corelațiune între confesiuni, în ce privește școala, atunci confesiunea cu credincioșii în majoritate are să restituie minorității partea proporționată, cu care a contribuit la zidirea școlii. Spre scopul acesta îndată la zidirea școlii se prețuiesc edificiul școlii și se statorește proporțiunea, în care a contribuit la zidire fiecare confesiune.

8. În cas, când una dintre confesiuni are edificiu de școală corespunzător, nu se va edifica școală nouă, ci pruncii ambelor confesiuni vor primi instrucțiune în acel edificiu corespunzător, care va rămânea proprietatea confesiunii ce l-a zidit, chiar și în cazul, când școala luată în sens moral nu ar purta caracterul confesiunii, ce a ridicat edificiul de școală.

9. Partea proporționată, cu care contribuie confesiunea cu credincioșii în minoritate la susținerea școlii, are să fie administrată susținătorului școlii în 2 rate egale, anume prima la începutul lunii Octombrie și a doua la începutul lunii Februarie, fiind afacerea internă a respectivei confesiuni, cum și în ce mod o încasează ea dela credincioșii săi.

10. Modalitatea susținerii unei școli, între condițiunile stipulate în punctele precedente, cade în competența protopopilor ambelor confesiuni, cari eșind la fața locului vor lucra în bună înțelegere, conform principiilor desfășurate mai sus.

Aducând acestea la cunoștința Veneratului Cler arhidiecesan spre știință și acomodare, comitem tuturor oficiilor protopopești, ca în conțelegere cu protopresbiterii gr. or. concernenți, toate afacerile școalelor de natura celor indigitate să le reguleze și complaneze în fie-care cas concret întru toate, conform principiilor desfășurate în punctele de mai sus, fără nici o abatere dela aceasta.

Higiena.

Durere de cap (migrenă).

Adese-ori ni-se întemplă să ne culcăm sănătoși să dormim bine, ca de obicei, și dimineața să ne deșteptăm cu o durere de cap, mărginită la început numai într-o parte, mai cu samă la stânga, și care ocupă de obicei fruntea, de-asupra sprincenei, și

tâmpla, dar care poate pe urmă să se întindă și de partea cealaltă, fără ca să fie aci așa de mare cum este în partea din care a început.

Durerea la început este adencă și greoaie, apoi din ce în ce crește și se apropie de piele, așa că de multeori chiar și rădăcina părului este dureroasă; pe când la început durerea nu era de cât un fel de greutate la cap, în curând se schimbă în niște svfenituri din ce în ce mai dureroase, cu o apăsare pe frunte și asupra tâmpelor, pare că ar veni cineva și ni-ar stringe capul cât se poate de tare cu amândouă mâinile, ca să-l sdrobească.

Cam așa este de obicei migrena, adevărata migrenă, dar la mulți se prezintă în deosebite feluri: pe unii li doare numai capul, și au puțină greață, fără ca să-și întrerupă lucrul, alții sufer într'un mod grozav, ca și când cine știe de ce boală cumplită ar fi cuprinși. Am putea zice mai bine, că fiecare își are migrena sa.

Sunt multe feluri de dureri de cap, cari nu trebuie amestecate cu migrena. Durerea migrenei se cunoaște prin aceea, că ea vine din când în când, că începe de obicei dimineața, de când ne deșteptăm și merge crescând până pe la amiază, sfârșindu-se odată cu seara; mai departe se cunoaște prin aceea: că migrena ne lasă în totdeauna noaptea mai liniștită, dacă nu bună de tot; prin aceea că migrena ori cât de mare ar fi, nu ne pune vieța în primejdie și dela o durere până la cealaltă sntem foarte sănătoși; prin aceea, că durerea în migrenă începe în totdeauna numai printr'o parte a capului, mai de obicei prin partea stângă; în fine, prin aceea, că totdeauna, când avem migrenă avem și turburări din partea stomacului, perderea poștei de mâncare, greață și de multe ori vărsături.

Pricinele migrenei sunt multe. Ea se moștenește dela părinți; este rară în copilărie și la bătrânețe, se arată de obicei dela 15 până la 40 de ani; mai des la femei, de cât la bărbați; se întâlnește mai cu samă la persoanele nervoase, cari sufer de stomac, de nemistuire, la cei cu reumatisme, la gutoși, la cei cu lipsă de sânge (anemie), la cei cu boale de piele, la cei cari duc o viață prea stătută și la meseriași, cari sunt siliți să șadă toată ziua pe scaun și să lucreze. La toate aceste persoane astfel predispușe, cea mai mică abatere dela legile igienei, cea mai mică schimbare în obiceiurile vieții, nemâncarea la vreme, nedormirea la timpul obicinuit, o bucurie, o supărare pot să producă migrena. Tot asemenea și lumina sau căldura prea mare, mirosurile prea tari, munca minții prea încordată, veghierile prelungite, lipsa de somn, mâncarea prea grea și altele.

Cei ce au patima migrenei cunosc foarte bine, cari sunt pricinile, ce le aduc durerea de cap, și prin urmare, ei pot să știe mai bine, de cât ori-care altul, de ce să se păzască; așa unul a băgat de samă, că îndată ce nu mănâncă la ceasul

hotărît, îl apucă durerea de cap, sau când a mâncat cutare sau cutare lucru; altul a văzut, că-l apucă migrena, când stă prea mult la masă ca să scrie sau să citească, și picioarele i se răcesc; cutare a observat, că-i vine durerea de cap, când îi e prea cald, în aerul greoiu și stricat, într'un teatru sau într'un loc de adunare; cutare a băgat de samă, că-l apucă durerea, când doarme rău peste noapte, când este încuiat de mai multe zile, când nu face destulă mișcare, și așa mai departe. În toate aceste împrejurări nimic nu este mai ușor de cât să preintîmpinăm migrena, ocolind pricinele, cari îi dau naștere. În cele mai multe casuri face bine mișcarea zilnică, dușile, cura de apă rece; la cei în lipsă de sânge ferul și doctoriile întăritoare; la cei cu stomacul slab ori leneș cumpetul în mâncare, amarurile (picăturile amare cu pelin etc.); la cei cu reumatism și la gutoși alcalinele (bicarbonatul de sodă); la cei cu boale de piele arsenicul și puicioasa și așa mai departe. Din aceste se poate vedea că migrena n'o putem vindeca, de cât tratând pricinele ei.

Toate acestea sunt bune întru cât privește întâmpinarea boalei, dar să vedem ce facem, când durerea de cap s'a ivit?! Deși se recomandă o mulțime de doctorii contra acestei dureri, putem zice, că până astăzi n'avem încă un mijloc sigur de a o combate. Vom lăsa dară la o parte tot ce se zice fără temei a fi bun contra migrenei, și ne vom mărgini în a înșira câteva sfaturi practice, cari vor putea fi de mare folos pentru pătimași, cari le vor ceti cu băgare de samă:

Când simțim de cu-seară, că a doaua zi o să avem durere de cap, și aceasta o putem ști, când ne trage prea mult la somn, sau când cădem într'o nepăsare deosebită, vom lua înainte de a ne culca o ceașcă de cafea neagră, sau un pahar bun de ceai rusesc, care fără ca să ne strice somnul, ni-l face mai puțin greu, adecă mai ușor. Dacă dimineața când ne deșteptăm, capul ne este tot greu, sau dacă începe să fie greu, vom lua earăș o ceașcă de cafea sau de ceaiu, ne vom mișca încet, domol, ne vom așeza pe un scaun, pe o canapea, dacă avem, îngrijind, ca picioarele să fie bine învălitate și astfel ținute în căldură, apoi vom bea cu mult folos o ceașcă de ceaiu de teiu și de foi de portocale, ferindu-ne de a mânca în tot timpul, cât vom simți greutatea la cap și greață. Aceste măsuri, cari sunt ușor de luat, sunt de multe ori în stare ca să oprească, să tae durerea de cap chiar dela început. Unele persoane au văzut, că dacă ele strănută, capul li-se limpezește, prin urmare aceste persoane n'au decât să facă să strănute, trăgând pe nas nițel tabac sau să resuflă puțin spirt de țiperig.

Dacă, cu toate aceste, durerea de cap începe și merge înainte, ne vom culca frumoșel și vom păstra cea mai desăvârșită odihnă. Este bine, ca să facem întunerec în odaie, vom sta singuri, căci vorba

ne supără. Nu este de lipsă să punem muștare, cari fac numai o usturime fără nici un folos. Nu trebuie să oprim vărsăturile, căci ele curăță stomacul și fac bine. Pătimașul mai poate să-și pue la cap cărpe înmuiate în apă rece sau să-și ude fruntea și chiar capul în eter, sau cu apă de Colonia, care prin evaporatia lor repede produc o răceală plăcut și bine făcătoare. Întru cât privește afionul și morfina, să le întrebuițăm numai atunci, când durerea este de nesuferit.

(Apărătorul Sănătății)

Cuvintele

rostită de I. P. S. S. Mitropolitul primat după doxologia oficiată, Sâmbătă în 10 I. c. la Sinaia, pentru sosirea Suveranilor în țară.

Sire, Doamnă!

În numele Sântei noastre Biserici ortodoxe autocefale române și al smeriților ei servitori, vin a rosti Majestăților Voastre viua noastră bucurie pentru fericita Voastră sosire în țară.

Sire!

Te-ai dus pentru cât-va timp, spre a căuta la izvoarele dătătoare de sănătate, întremarea și odihna, după marile și glorioasele lucrări, dela care nu pregeți în folosul acestei țări; și precum gândul și sufletul copiilor urmează pașii părintelui lor iubit și așteaptă cu nerăbdare întoarcerea aceluia, care conduce pașii lor și-i povățuește în calea vieții, așa așteaptă, Sire, națiunea pe Domnul și Regele ei iubit, care mai bine de un pătrariu de veac conduce și povățuește pașii ei pe calea evlaviei, a slăvei și a înfloririi.

Și Tu, Doamnă și Regină, pe care o lungă și grea boală Te ținuse departe de noi, dumnezeasca pronie, care în negrăitele și nepătrunsele ei taine le întoarce toate spre binele și spre folosul oamenilor, n'a voit ca fii României — copii sufletești ai Majestății Tale — să fie lipsiți mai multă vreme de Mama, care cu iubire a veghiat peste ei și i-a legănat cu dulcele ei cântece, în zile mari și ferice, ca și în zile de tristețe.

Privește în juru-Ți, Doamnă și Regină, și vei vedea pe toate fețele zugrăvită bucuria, că Dumnezeu Te-a adus în mijlocul nostru. Și precum s'a bucurat Înțeleptul Împărat Solomon, când a văzut pe Împărăteasa din Saba, așa să bucură poporul român pentru fericita sosire a Majestății Tale.

Iar eu Vă zic: bine ați venit, Sire și Doamnă, și să trăiți întru mulți ani cu fericire, împreună cu A. A. L. L. R. R. Principele și Principesa României și cu scumpa Lor odraslă Principele Carol.

Dela Mănăstirea din Valea-Călugărilor.

În multe rânduri s'a scris prin foile noastre precum și prin circulare consistoriale s'a ordonat, ca preoții din orașe și sate cu todeadensul să îndemne pre evlavioșii creștini, cari voesc a cerceta spre mângăierea lor sufletească locuri sante, să nu cerceteze mănăstiri străine de neamul și legea noastră.

Acestei dorințe comune i-s'a făcut începutul și cu bucurie constat, că în acest an, la sârbarea: „adormirea Născ. de Dzeu“, poporul credincios din Văliug (lângă orașul montanistic Reșița) în frunte cu preotul lor Ilie Bălănescu a pornit cu litia pre jos, străbătând codrii cei sâlbaticii dela Poniasca, Aniștea-Steierdorf-Marila-Oravița până au ajuns cu toții, în număr cam la 300 suflete, bătrâni și tineri, la gura păreului de la poalele munților, numiți „Răcășdianu, Moise și Simean“ în a căror mijloc se află mănăstirea greco-orientală ortodoxă română „Valea-Călugărilor“.

Înălțătoriu de inimă au fost momentul, când poporul adunat la mănăstire, înțelegând despre frații, ce sosesc din vale, în sunetul clopotelor în frunte cu preotul Sântei Mănăstiri Pavel Bufanu cu cântăreții nostri Hagiu Moise Gușca și alții, și urmat de tineri și bătrâni, bărbați, femei cu praporul mănăstirii cântând tropariul praznicului Adormirii, au scoborit întru întîmpinarea fraților.

Inima cea mai împetrită, ateistul cel mai încăpăținat dacă ar fi privit dragostea și bucuria frățască, ce au domnit preste sufletele pioase la întălnire, încă ar fi remas nemișcat și în deosebi când preoții s'au salutat prin cuvintele tainice: „Christos în mijlocul nostru! Este și va fi“ și prin sêrutarea reciprocă a sântelor cruci; poporul credincios oare cumva răpit de cele văzute, au năvălit cu toții spre a-se închina și sêruta s. cruci din mâinile numiților preoți.

După aceea împreunându-se cu toții într'o litie, să suiră în mers lin pre calea către mănăstire prin mijlocul codrului la vocea și cântarea dulce, eșită din pepturile mulțimei.

Ajungând litia la sânta mănăstire, la ușile acesteia poporul a ingenunchiat și i-s'a cetit de către preotul sântului loc Bufanu rugăciunea prescrisă la toată litia. După intrarea în mănăstire s'a început vecernia. Mâne zi s'a ținut utrenie și liturgie. Cântările, atât cele de strană cât și răspunsurile liturgice le-a executat cu rară frumsețe tineretul din Văliug.

După sevășirea liturgiei Valușeni au plecat la ale lor, ducând fiecare cu sine cele mai plăcute amintiri despre sârbarea adormirii Născ. de Dzeu petrecută la mănăstirea „Valea-Călugărilor“.

Ne bucurăm înțelegând, cumcă frații Valușeni au hotărât, că în tot anul la sârbarea Adormirea Maicei Dlui să peregrineze la sânta noastră mănăstire.

Aibă părintele Ilie Bălănescu din Văliug aceea mângăiere sufletească, că e primul între toți frații sei în Cristos în diecesa Caransebeșului, carele au pornit litie și procesiune românească la sânta mănăstire din „Valea-Călugărilor.“ Dzeu să-i dea sănătate, tărie d'a putea duce turma sa și mai departe la izvoare de apă vie.

Afară de Valușenii noștri au fost cu astă ocaziune la mănăstire Domnul avocat din Vêrșet Vladimir Spătariu și familia, apoi familia Domnului Simion Moldovanu avocat și jude reg. în pensiune tot de acolo, familia Dragomir not. cerc. din Iam, Familia Domnului Filip Adam protopresbiterul Bisericii-albe.

Preoți români, părinți ai națiunii! Urmați preotului Ilie Bălănescu din Valiug, strigați cu tărie în bisericile voastre și predicați ca să străbateți cu cuvintele voastre la inima poporului, ca în tot anul să Vă întruniți în procesiunii; cum face și alte popoară, puneți umărul la umăr, să redicăm acest sânt locaș, căci acesta este „Unica mănăstire” română în Bănat, să-o redicăm spre binele Bisericii și a neamului nostru.

Ortodoxul

Sfaturi

Un bun mijloc de a conserva fructele. Bumbacul are proprietatea de a conserva fructele, și în același timp de a întârzia coacerea lor; această din urmă proprietate a bumbacului este foarte prețioasă. Merele, perele, și chiar strugurii se pot așeza în oale de fer alb, între două straturi de vată, apoi vasele se închid într'un mod ermetic, plumbându-se căpacele; după aceea vasele se pun într'un loc, unde se nu se producă o schimbare bruscă de temperatură. Prin acest mijloc foarte simplu se pot păstra chiar fructele cele coapte, mai multe săptămâni; acest lucru de multe ori este prea avantajos pentru vinderea fructelor. Se pot obține de asemenea rezultate admirabile cu o cameră rece, având o temperatură dela 1—2 grade de asupra lui zero, pentru că vieța fructelor este suspendată, și coacerea nu poate să se facă, cât timp fructele se vor lăsa în această cameră friguroasă.

Conservarea florilor în ghiață. Grădinarii au aflat un mijloc de a putea trimite buchete de flori la o depărtare ori cât de mare, fără ca să se vestejască. Aceasta se face așa, că florile se așează între sloi de ghiață și astfel se espedează în stare înghețată. Un negustoriu de flori din Londra a primit astă eamnă o ladă plină cu flori din Noaua-Seelandă. Florile erau pachetate în modul cum am arătat mai sus. Negustoriul topi ghiața și găsi buchetele în stare atât de proaspătă, ca și cum atunci le-ar fi cules din grădină.

Sfaturi pentru paza ochilor. Culcat nici odată nu ceti. — Nu ceti în tren, sau la lumină slabă. — Nu ceti dacă ești bolnav sau convalescent. — Lucrează în lumină de ajuns și lumina se-ți vie ție lucrând, de sus și despre stânga. — Îngrijește, ca să trăiești în aer sănătos. — Spală-ți de trei ori pe zi ochii cu apă răcoritoare, nu cu apă rece sau caldă. — Nu privi cu ochii pironiți mult timp pe același loc. — Privește adesea la cerul albastru, sau la câmpiile și arborii verzi, și tot-d'auna hârtie verde să acopere masa ta de lucru. — Dormi de ajuns și în odae întunecoasă.

Secul ouălor. D. Brasseur-Leférre a descoperit mijlocul de a cunoaște înaintea clocirei, dacă din ou va eși cocoș sau găină. Să așază oul între ochi și lumină și ne uităm prin trnsul. Dacă spațiul, care se zăreste, se află în centrul gălbenușului, atunci este un indiciu aproape sigur, că trebuie să producă un cocoș, dacă este puțin la o parte, o găină.

Varietăți

Știre personală. Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae Popea*, se află de azi săptămâna la Băile Herculane.

Recepțiunea ovreilor în casa magnaților. Comisiunea de trei reunită, a casei magnaților, în ședința sa, de Mercuri, a discutat proiectul despre recepțiunea Ovreilor și s'a primit, în desbatere generală și specială, cu mare majoritate. Baronul *Budnyánszky* combate proiectul, demonstrând că: elementul jidovesc n'a ajuns încă la acel nivel cultural, ca să poată pretinde egalitate cu religiuena creștină. Ovreii nu și-au câștigat nici un merit pentru patrie; trăiesc în certuri, nu ridică școale, lucrează în continuu la eludarea legilor, se opun legilor civile, caută numai interesul propriu — deci nu sunt în pozițiunea de a fi recipiați.

Necrolog. *Cornelia*, fca părintelui *Iuliu Musta*, din Glimboca, a reposat în 16 Sept. c. în etate de 6 ani.

Mulțămită publică. Comitetul parohial gr. or. rom. din Coșava pătruns de adâncă recunoștință față de acei P. T. domni mai jos însemnați, cari prin marimonioasele lor dăruii au contribuit la reedificarea bisericii noastre, vine și pe aceasta cale a le aduce cea mai ferbinte mulțămită și adevă: Dnii Sebastian Olariu protopresbiter în Făget și George Popoviciu paroh în Cliciova câte 10 fl.; Zeno Mocsonyi, Alesandru Mocsonyi, Gerasim Sêrb profesor în Caransebeș și Alesandru Bonts privat în Făget câte 5 fl.; Franz Reibnagel ospătariu în Făget 3 fl.; Ilie Curescú președ. comunității de avere în Caransebeș, Alesandru Popoviciu protopresbiter în Oravița, Dr. Petru Cornean avocat în Oravița, Ilie Trăilă avocat în Oravița, Dr. Alexiu Manguica avocat în Oravița, George Bogoeviciu Budapesta, Iosif Tămășiel preot în Vraniu, Toma F. Haneș comptabil la Institutul de credit Făgetana, Dionisie Feneș argăsitoriu, Arpad Mohilo, Rafael Mailänder, Hirschl David și fii și Hirschl David comercianți toți din Făget câte 2 fl.; Alecsiu Onițiu jude reg. în Segedin, Ioan Popoviciu controlor diecesan, Ioan Lințu esactor diecesan, Iosif Bălan profesor, toți în Caransebeș; Teodor Cioloca preot în Șipet, Nicolae Cornean preot în Apadia, Nicolae Sciopon preot în Remete-pogănici; Măcsim Popoviciu protopresbiter în Bocșa-montană; George Lupșa preot în Blajova; Dr. Alesandru Bireescu avocat în Panciova, Mihaiu Juica preot în Srediște, Isaia de Stoica oficial pens. în Caransebeș, Filip Adam protopresbiter în Iam, Dr. Ioan Popoviciu avocat în Orșova, David Terfaloga preot în Reșița-mont., Martin Țapu învățătoriu în Fizeș, Inocențiu Bogdan capelan protop. în Făget, Dimitrie Cărăbaș notariu în Bata, George Faskertyi comerciant în Luncani, Terențiu Popescu notariu în Sintești, Leontin Simonescu primariu în Gladna-rom., Iuliu Mihalic notariu în Bătești, Davidoviciu în Făget, Carol Rambauskj în Birchiș, Iosif Deuts comerciant în Făget, N. N. și N. N. câte 1 fl. și Hirschl Mor în Făget 50 cr. — *Coșava* în 10 Septemvrie 1894. — *Antoniu Angel* preot și președintele comitetului parohial.

Părintele Lucaciu a fost condamnat la Sătmar pentru vătămare de onoare a oficiilor publice la 6 luni închisoare și 200 fl. pedeapsă în bani.

Bibliografie. A apărut Nr. 17 al revistei literare-beletristice, pentru familie „Rândunica“ cu următorii sumarii: *Victorie de Ilie Demetrescu. Profesorul Iordache de Marg. Moldovan. Eu nu 'nțeleg (trad) de Carol Scrob. Un tablou de I. E. Prodan. Pe munte 'n zori de O. Bocca. Mărturisirile Doretei (trad.) de Ioan Căndea. Rămurele: Tinerimea română de Silv. Moldoven. Uituri (chiiuituri) de I. G. Feliurite.*

În prăvălia lui **George Ianculoviciu** se află: **Brânză bună în burduf.**

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare la școala confesională gr. or. din Voivodinț, se scrie în urmarea ordinațiunii consistoriale din 27 Iulie a. c. Nr. 1854 Șc. concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a.
2. Patru stânci de lemne din cari se încălzește și sala de învățământ.
3. Paușal scripturistic 4 fl.
4. Pentru conferințe și adunarea generală 10 fl.
5. Cortel liber.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și trimită petițiile lor instruate în sensul legilor din vigoare și adresate comitetului parohial, oficiului protopresb. al Vêrșetului în Srediștea-mică via Verșet.

Cu o cale se anunță că în lipsa de învățătoare se vor lua în combinațiune și învățători calificați.

[62] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala comună gr. or. rom. din comuna Eșelnița, cu termen până la 1. Octomvrie st. n. 1894.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 300 fl. v. a. = 600 coroane.
2. pentru scripturistică 5 fl.
3. 24 metri de lemne pentru învățătoriu și 24 metri de lemne pentru încălzirea școlii.
4. Cuartir cu 2 chilii mari, cuină, cămară, grădină pentru legumi de 1/4 de juger.

Cei ce doresc a ocupa acest post sunt îndatorați, ca să-și înainteze recursurile în limba magiară Înalțului ministeriu reg. ung. de culte la comisiunea administrativă a comitatului Caraș-Severin până la 1. Octomvrie st. nou 1894.

Recurenții sunt îndatorați a se presenta în persoană la Magnificența Sa D-I inspector școlariu Dr. Ioan Dengi în Logoj.

Tot odată se împărtășește că acela care va fi denumit pentru acest post e îndatorat să îplinească toată slujba învățătoriască atât în școală cât și în biserică și afară de biserică după ritul gr. ort. român.

Eșelnița, în 7 Septemvrie 1894.

1—3 [61]

Consiliul școlariu.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu la clasa a II-a dela școala reseriteană română din Rêtișor, se scrie pre baza ordinațiunii consistoriale din 21 Iulie a. c. Nr. 924 Șc. concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumentele sânt:

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a.
2. Pentru conferințele inv. și adunarea generală 10 fl.
3. Paușal scripturistic 5 fl.
4. Cortel liber cu grădină de legumi și doi stânci de lemne.
5. Un juger de pământ de arătură.
6. Dela fiecare înmormântare, la carea va fi poftit câte 30 cr.
7. Pentru purtarea agendelor scripturistice ale comitetului și sinodului parohial și compunerea socotelor de cult și bisericesti 15 fl.

Doritorii de a ocupa acest post își vor trimite recursurile, adresate comitetului parohial și instruate cu documentele recerute, Oficiului protopresbiteral al Vêrșetului în Srediștea mică via Vêrșet și se vor presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătoare în s. biserică.

În combinare se vor lua numai recurenții, cari vor produce testimoniu de calificațiune cu calcul general bun.

[59] 3—3

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine Mihai Juica Ad. protop.

Concurs

Postul de învățătoriu la școala elementară comună din comuna Iaz, cu limba de propunere română și magiară, este a se ocupa.

Emolumentele acestui post sunt:

1. Salariu 300 fl. și 5 fl. pentru scripturistică.
2. 24 metri cubici lemne de foc.
3. Cortel corespunzătoriu cu grădină de legumi.

Recursurile provêzute cu timbrele necesare, elaborate în limba magiară și adresate cătră Înalțului Ministeriu reg. ung. de instrucțiune publică, până în 1 Octomvrie st. n. 1894, sunt a se înainta comitetului administrativ comitatens al Comitatului Caraș-Severin. Recurenții au a se presenta în persoană la Inspectorul șolariu reg.

Învățătoriu denumit este totodată deobligat a funcționa și ca cantor, după ritul gr. or. român.

Iaz în 8 Septemvrie n. 1894.

3—3 [58]

Scaunul școlastic.

**În Tipografia și Librăria diecesană
au apărut și se află de vindut următoarele cărți:**

Dr. Petru Barbu: Catechismul religiei ortodoxe-răsăritene pentru școalele populare. 1893. Carte aprobată de Ven. Consistorii din Arad și Caransebeș. Prețul 20. cr.

— **Istoria biblică** pentru școalele medii. Prețul 30 cr.

Traian Barzu: Instrucțiune practică despre purtarea socoților și administrarea averilor bisericesti. 1891. Prețul 1 fl.

Ioan Bartolomeiu: Schițe istorice și culturale despre teritoriul fostului regiment ces. reg. grăniceresc Nr. 13. român bănățan din cei 6 ani din urmă ai existenței lui 1866—1872. Prețul 40 cr.

Patriciu Dragalină: Geografie pentru instituttele pedagogice și școalele secundare (după H. Guthe-Wagner). Tomul I. *Geografia fizică și descrierea continentelor Australia, America, Africa și Asia*. 1892. Prețul 1 fl.

Dr. E. Elefterescu: Igiena poporală. 1892. Prețul 45 cr.

Enea Hodoș: Manual de Istoria literaturii române. 1893. Prețul 2 coroane, 50 de bani.

— **Poezii populare din Bănat, I**. 1892. Prețul 2 coroane 60 de bani.

— **Cântece cătănești**, reproducere din „Poezii populare din Bănat”. Prețul 8 cr.

Dr. Leo Mureșan: Igiena română 1892. Prețul 1 fl.

Vasile Măndreanu: Elemente din Gramatica română în școalele primare urbane și rurale *aplicată la bucăți de cetire*. Manual pentru elevii din clasa a II și a III primară. Partea I. Edițiunea a cincea. Carte autorisată de Minist. cultelor și al instrucțiunii publice și Consistoriul diecesan. 1892. Prețul (în loc de 40) 30 cr.

Dr. Iuliu Olariu: Întroducere în cărțile Testamentului V. și N. Prețul 2 fl. 50 cr.

— **Scrierile Părinților apostolești traduse**. 1892. Prețul 75 cr.

— **Evangeliiile după Mateiu, Marcu și Luca**, comentate. Prețul 2 fl. 80 cr.

Ochtoichul cel mic sau cele opt glasuri (cu litere străbune) 1892. Prețul 75 cr.

B. Szörényi: Geografia comitatului Caraș-Severin, pentru clasa III. a școalelor populare. Edițiunea II. 1892. Prețul 36 cr.

— **Manual de geografie** pentru elevii din școalele populare compus pe baza planului ministeriului cultelor și instrucțiunii publice. 1894. Prețul 35 cr.

Ioan Velovan: Istoria biblică a testamentului vechiu și nou pentru tinerimea dreptmăritoare-resăriteană din școalele populare române. (Școlarii din despărțământul (anul) II) 1893. Prețul 8 cr.

— **Istoria biblică a testamentului vechiu** pentru tinerimea dreptmăritoare resăriteană. (Școlarii din despărțământul (anul) III). 1893. Prețul 15 cr.

— **Istoria biblică a testamentului nou** pentru tinerimea dreptmăritoare-răsăriteană. (Școlarii din despărțământul (anul) IV). 1893. Prețul 20 cr.